

העזרה מהסוגיא

גיטין עה. - פא:

פרשת עקב ה'תשפ"ג

דף עה

◆ דין נתינה בעל כרחו:

- במתנה - לא יכול לתת מתנה בעל כרחו.
- בפרעון חוב - יכול הלוה לפרוע את החוב בעל כרחו של המלווה.
- בגט באופן שהבעל התנה 'על מנת שתתני לי מאתים זוז' - לרבא ללישנא קמא לא יכולה האשה לתת את המאתים זוז בעל כרחו של הבעל, ולרבא ללישנא בתרא יכולה האשה לתת את המאתים זוז בעל כרחו של הבעל^א.

◆ דיני עשיית תנאי:

- לרבי מאיר - צריך לעשות 'תנאי כפול' ו'תנאי קודם למעשה' ו'הן קודם ללאו'^ב.
- לרבנן:
  - לרש"י - לא צריך לעשות 'תנאי כפול' אבל צריך 'תנאי קודם למעשה' ו'הן קודם ללאו'.
  - לתוס' - לא צריך 'תנאי כפול' ו'תנאי קודם למעשה' ו'הן קודם ללאו'.

☞ הערות ☞

א תוס' מבארים שהטעם של רבא בלישנא בתרא שהאשה יכולה לתת את המאתים זוז בעל כרחו של הבעל, משום שכאשר הבעל עשה תנאי 'על מנת שתתני לי מאתים זוז' תלה את הדבר בדעתה של האשה ולכן מוטל עליו לקבל את הכסף, והטעם של רבא בלישנא קמא שהאשה לא יכולה לתת את המאתים זוז בעל כרחו של הבעל, משום שעל ידי נתינה זו הבעל יפסיד שהאשה תתגרש.

רבא בלישנא קמא מוכיח ש'נתינה בעל כרחו לא הוי נתינה' מהתקנה שהלל תיקן לענין בתי ערי חומה שהמוכר יוכל להניח את המעות בלשכה, ומבואר שרק באופן זה שהלל תיקן 'נתינה בעל כרחו הוי נתינה' אבל בשאר המקומות 'נתינה בעל כרחו לא הוי נתינה', והגמ' דוחה שאין הכרח מכך, משום שתקנת הלל נצרכה באופן שהמוכר נותן את המעות שלא בפניו של הקונה, אבל באופן שנותן את המעות בפניו של הקונה 'נתינה בעל כרחו הוי נתינה'.

רבא בלישנא בתרא מוכיח ש'נתינה בעל כרחו הוי נתינה' מהתקנה שהלל תיקן לענין בתי ערי חומה שהמוכר יוכל להניח את המעות בלשכה, ותקנה זו נצרכה רק באופן שהמוכר נותן את המעות שלא בפניו של הקונה, אבל באופן שנותן את המעות בפניו של המוכר לא צריך לתקן משום ש'נתינה בעל כרחו הוי נתינה', והגמ' דוחה שאין הכרח מכך משום שיתכן שהלל תיקן כך משום שראה שהדרך של הקונים להתחבא, וגם אם לא היה הדרך של הקונים להתחבא היה צריך לתקן ש'נתינה בעל כרחו הוי נתינה', אבל באשר המקומות 'נתינה בעל כרחו לא הוי נתינה'.

ב בדברי הגמ' מבואר שבאופן ששכיב מרע נותן גט בתנאי שימות, מחמת הדין ש'הן קודם ללאו' צריך להקדים ולומר 'אם מתי יהא גט' ואחר כך לומר 'אם לא מתי לא יהיה גט', אמנם כיון ש'לא מקדים איניש פורענותא לנפשיה' צריך לומר 'אם לא מתי לא יהיה גט' ואח"כ לומר 'אם מתי יהא גט' ואחר כך לומר 'אם לא מתי לא יהיה גט'.

לקבלת העלון במייל B0527147396@gmail.com

◇ **דין גט באופן שהבעל התנה בלשון 'על מנת' שהאשה תחזיר לו את הנייר של הגט:**

- לרש"י - הגט חל והתנאי לא חל משום ש'תנאי ומעשה בדבר אחד'.
- לתוס':
- לפי הצד שהאומר 'על מנת' נחשב שאומר 'מעכשיו' - הגט חל והתנאי חל.
- לפי הצד שהאומר 'על מנת' לא נחשב שאומר 'מעכשיו' - הגט חל והתנאי לא חל משום ש'תנאי ומעשה בדבר אחד'.

◇ **דיני גט בתנאי שתניקי את בני:**

- הקדמה - נחלקו התנאים בשיעור הזמן שתניוק צריך לינוק: לרבי מאיר עשרים וארבע חודש, לרבי יהודה שמונה עשר חודש.
- באופן שהבעל התנה שתניקי את הבן:
  - הזמן שהאשה צריכה להניק:
    - לרבא - כל זמן שהתניוק צריך לינוק.
    - לרב אשי - יום אחד¹.
    - לרב חסדא:
      - לרבן שמעון בן גמליאל - יום אחד.
      - לרבנן - כל זמן שהתניוק צריך לינוק².
  - באופן שהבן מת בתוך הזמן שהאשה צריכה להניק:
    - באופן שהבן מת לאחר שהאשה התחילה להניק - הגט חל³.
    - באופן שהבן מת לפני שהאשה התחילה להניק - לרש"י הגט לא חל, לתוס' הגט חל.
  - באופן שהבעל התנה שתניקי את הבן עשרים וארבע חודש:
    - הזמן שהאשה צריכה להניק - עשרים וארבע חודש.
    - באופן שמת הבן בתוך הזמן שהאשה צריכה להניק - לת"ק הגט לא חל, לרבן שמעון בן גמליאל הגט חל⁴.

דף עו

◇ **דין גט שהבעל אמר שני תנאים:**

- באופן שהבעל התנה 'על מנת שתשמישי את אבא שתי שנים' וחזר והתנה 'על מנת שתתני לי מאתים זוז' - הגט חל והאשה

☞ **הערות** ☞

ג רש"י מבאר שהכוונה 'תנאי ומעשה בדבר אחד' שהתנאי והמעשה הם בגט, ולפי"ז דין זה נאמר בין לפי הצד שהאומר 'על מנת' נחשב שאומר 'מעכשיו' ובין לפי הצד שלא נחשב שאומר 'מעכשיו', אמנם תוס' מבארים שהכוונה 'תנאי ומעשה בדבר אחד' שהתנאי והמעשה סותרים זה את זה, ולפי"ז דין זה נאמר רק לפי הצד שהאומר 'על מנת' נחשב שאומר 'מעכשיו', שהגט צריך לחול לאחר שהאשה תחזיר את הנייר ובזמן הזה לא יכול לחול הגט כיון שאין הגט ביד האשה, אבל לפי הצד שהאומר 'על מנת' לא נחשב שאומר 'מעכשיו' התנאי והמעשה לא סותרים זה את זה.

הגמ' מבארת שבאופן שהבעל עשה תנאי שהאשה תחזיר את הנייר האשה לא יכולה להחזיר את דמי הנייר, ורק באופן שהנייר לא קיים נחלקו התנאים האם יכולה להחזיר את דמי הנייר, וכפי שנחלקו לעיל [דף עד א] באופן שהבעל גירש את האשה בתנאי שתביא לו את אצטליתו ואבדה האיצטלית האם האשה יכולה להחזיר את דמי האיצטלית.

ד בדברי הגמ' מבואר שלפי רב אשי באופן שהאשה הניקה יום אחד בתוך הזמן שהתניוק צריך לינוק חל הגט, ובאופן שהניקה יום אחד לאחר הזמן שהתניוק צריך לינוק לא חל הגט.

ה הגמ' מבארת שלפי דעת רב חסדא, כמו שנחלקו רבן שמעון בן גמליאל ורבנן באופן שהבעל גירש את האשה בתנאי שתביא לו את אצטליתו ואבדה האיצטלית, שרבן שמעון בן גמליאל 'מיקל בתנאים' וסובר שיכולה לתת את דמי האיצטלית, ורבנן 'לא מקילים בתנאים' וסוברים שלא יכולה לתת את דמי האיצטלית, כך נחלקו התנאים באופן זה האם מפרשים שכוונת הבעל שהתניוק ינק כל זמן שהתניוק צריך לינוק או שינק יום אחד.

ו רש"י מבאר שהסיבה שהגט חל משום שהבעל התכוון להרווחה, ולכן באופן שהבן מת והבעל לא צריך שתניקי את הבן הגט חל.

ז בדברי הגמ' מבואר שהטעם של ת"ק שבאופן שהבן מת הגט לא חל, משום שבאופן שהבעל פירש את שיעור הזמן של ההנקה הקפיד שהגט יחול רק באופן שהאשה תניק את הבן כשיעור זמן זה, המשנה מבארת שהטעם של רבן שמעון בן גמליאל שהגט חל משום שהעיכוּב אינו מחמת האשה.

צריכה לשמש את האב שתי שנים או לתת לבעל מאתים זוז^ח.

- באופן שהבעל התנה 'על מנת שתתני לא מאתים זוז' וחזר והתנה 'על מנת שתתני לי שלש מאות זוז' - התנאי הראשון בטל והתנאי השני חל^ט.

◆ חשש 'שמא פייס':

- הקדמה - הגמ' דנה באופן שהבעל גירש בתנאי שלא יבוא על האשה שלשים יום או באופן שהבעל גירש את האשה בתנאי 'מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש' האם חוששים שמא פייס וכדלהלן.
- באופן שלא ידוע שהבעל היה בעיר - ללישנא קמא חוששים 'שמא פייס', ללישנא בתרא לא חוששים 'שמא פייס'.
- באופן שידוע שהבעל היה בעיר - חוששים 'שמא פייס'.

◆ לשונות גירושין:

- באופן שהבעל נתן גט בתנאי שלא יבוא מכאן ועד שנים עשר חדש ומת בתוך שנים עשר חדש האם הגט חל:
  - באופן שהבעל אמר 'הרי זה גיטך לכשלא אבא מכאן ועד שנים עשר חדש' - הגט לא חל משום שכוונת הלשון שהגט יחול לאחר שנים עשר חדש^י.
  - באופן שהבעל אמר 'הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש' ומת בתוך שנים עשר חדש:
    - לרבנן:
- באופן שלא הוסיף 'מהיום' - הגט לא חל, משום שהלשון 'אם' מתפרש 'כשיגיע הזמן' וממילא כוונת הלשון שהגט יחול עד שנים עשר חדש.
- באופן שהוסיף 'מהיום' - הגט חל, משום שהלשון 'אם' מתפרש 'מעכשיו' וממילא כוונת הלשון שהגט יחול מיד בתנאי שלא יבוא עד שנים עשר חדש^י.
- לרבי יוסי - אפילו באופן שלא הוסיף 'מהיום' נחשב שאמר 'מהיום', משום ש'זמנו של שטר מוכיח עליו'.
- באופן שהבעל אמר לעדים 'אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש כתבו ותנו גט לאשתי' והעדים כתבו את הגט בתוך שנים

⊕ הערות ⊕

ח רש"י מבאר שמדובר באופן שהבעל התנה את התנאי הראשון לפני המסירה (כלומר שאמר בפני עדים שכאשר יתן את הגט יחול בתנאי), ואת התנאי השני בשעת המסירה של הגט.

רש"י מבאר שהסיבה שמבארים את כוונת הבעל שהאשה יכולה או לשמש את האב או לתת מאתים זוז, משום שאם הבעל היה רוצה לבטל את התנאי הראשון היה צריך לומר כך במפורש, וכן אם הבעל היה רוצה להוסיף על התנאי הראשון ושהגט יחול רק באופן שהאשה גם תשמש את האב וגם תתן מאתים זוז היה צריך לומר כך במפורש, ולכן מבארים שכוונתו לומר שהגט יחול או באופן שהאשה תשמש את האב או באופן שתתן מאתים זוז.

בדברי הגמ' מבואר שבאופן שהאשה קיבלה את הגט וטוענת שהבעל לא התנה תנאי בנתינתו, ויש עד אחד שמעיד שהבעל אמר 'על מנת שתשמישי את אבא שתי שנים', ועד אחד שאומר שהבעל אמר 'על מנת שתתני לי מאתים זוז', אין עדותם מצטרפת, ולכן האשה נאמנת לומר שהגט חל ללא תנאי.

ט רש"י מבאר שבאופן זה אי אפשר לבאר שכוונת הבעל לומר שהגט יחול או באופן שהאשה תתן מאתים זוז או באופן שהאשה תתן שלש מאות זוז, ולכן מוכרחים לומר שכוונת הבעל בתנאי השני לבטל את התנאי הראשון.

י נחלקו רש"י ותוס' בביאור החשש שמא פייס: לרש"י החשש שהבעל יערער שהגט פסול מדין 'גט ישן'. לתוס' [יה ב] באופן שהבעל גירש בתנאי שלא יבוא על האשה שלשים יום החשש שהבעל יוציא לעז שביטל את הגט. ובאופן שהבעל גירש בתנאי 'מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש' החשש שמא הבעל הגיע לעיר וממילא הגט התבטל מחמת התנאי.

בדברי הגמ' מבואר שלמרות שבאופן שהבעל גירש בתנאי 'מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש' חוששים שמא פייס, באופן שהבעל הוסיף שהאשה נאמנת עלי כמאה עדים שלא באתי לא חוששים שמא פייס.

יא רש"י מבאר שבדברי אב"י מבואר שדין זה נאמר לא רק לפי דעת רבנן שלא סוברים ש'זמנו של שטר מוכיח עליו', אלא נאמר גם לדעת רבי יוסי שסובר ש'זמנו של שטר מוכיח עליו', משום שדברי רבי יוסי ש'זמנו של שטר מוכיח עליו' לא נאמרו באופן שהבעל אמר במפורש שהגט יחול לאחר זמן. (הרמב"ן מוסיף שלדעת רש"י אב"י חולק על דברי רב הונא שהובאו לעיל [דף עב] שסובר שדברי רבי יוסי נאמרו גם באופן שהבעל אמר במפורש שהגט יחול לאחר מיתה) תוס' חולקים על רש"י וסוברים שלפי אב"י דין זה נאמר רק לדעת רבנן, אבל לדעת רבי יוסי אומרים ש'זמנו של שטר מוכיח עליו' וממילא יש ספק האם הגט חל (וכדברי רב הונא שהובאו לעיל [דף עב]).

יב הגמ' מבארת שמעיקר הדין מותר לאשה להנשא מיד, משום שברור שהתנאי של הבעל שלא יבוא עד שנים עשר חדש יתקיים כיון שמת, אמנם הגמ' דנה האם האשה אסורה מדרבנן, משום שיש חשש שאנשים לא ידעו שהבעל מת ויתמהו שמתיירים את האשה להנשא לפני שנים עשר חדש, ויבואו להתיר את האשה להנשא גם באופן שהבעל לא מת.

עשר חדש - הגט פסול.

- באופן שהבעל אמר לעדים 'כתבו ותנו גט לאשתי אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש' והעדים כתבו את הגט בתוך שנים עשר חדש - לת"ק הגט פסול, לרבי יוסי הגט כשר".
- ◆ בעל שנתן גט לאשה ואמר 'אם לא אבא לאחר שנה' - כוונת הלשון שלא יבוא חודש לאחר שנה זו".

פרק שמיני

דף עז

◆ דיני קניית גט בקנין חצר:

- קניית גט בחצר של נכסי מלוג של האשה:
    - לרבי אלעזר - באופן שהבעל לא הסתלק מהזכויות שיש לו בחצר אי אפשר לקנות בה גט, ובאופן שהבעל הסתלק מהזכויות שיש לו בחצר אפשר לקנות בה גט^{טו}.
    - לרבי - בין באופן שהבעל הסתלק מהקנין שיש לו בחצר ובין באופן שלא הסתלק מהקנין שיש לו בחצר האשה קונה משום ש'גיטו וידו באים כאחת'.
  - קניית גט בחצר שאינה משתמרת - אי אפשר לקנות בה גט.
  - קניית גט באופן שהאשה לא עומדת בחצר בזמן הקנין - לעולא אי אפשר לקנות בה גט ולרבי אושעיא אפשר לקנות בה גט^{טז}.
- ◆ דיני קנין גט באופן שהבעל השאיל לאשה מקום בחצרו לקנות את הגט:
- באופן שהבעל הניח את הגט בתוך החצר עצמה - האשה קונה את הגט.
  - באופן שהבעל הניח את הגט על 'פיסלא' שנמצא בחצר - באופן שה'פיסלא' נחשב רשות בפני עצמו האשה לא קונה את הגט, ובאופן שה'פיסלא' לא נחשב רשות בפני עצמו האשה קונה את הגט".

דף עח

◆ דין קנייה גט על ידי הנחתו בכלי של האשה:

- באופן שהכלי מונח בחצרה של האשה - קונה.

☞ הערות ☞

- יג הגמ' מבארת שהטעם של רבי יוסי שהגט כשר, כיון שכוונת הבעל שהעדים יכתבו את הגט מיד ויתנו את הגט לאחר שנים עשר חדש, ולכן הבעל הזכיר את כתיבת הגט בתחילה.
- יד בדברי הגמ' מבואר שדין זה נאמר גם באופן שהבעל אמר 'לאחר שבוע (שמיטה)' שכוונת הלשון שלא יבוא בתוך שמיטה זו ובשנה שלאחריה, וכן באופן שהבעל אמר 'לאחר חדש' שכוונת הלשון שלא יבוא שבוע לאחר חדש זה, וכן באופן שהבעל אמר 'לאחר שבת' שכוונת הלשון שלא יבוא בשבוע זה ובשבוע שלאחריו בימים ראשון ושני ושלישי.
- טו בדברי הגמ' מבואר שהבעל יכול להסתלק מהזכויות שיש לו בנכסי מלוג לפני הנישואין ולא לאחר הנישואין. תוס' מבארים שכמו שאפשר לקנות גט בחצר של נכסי מלוג באופן שהבעל הסתלק מהזכויות שיש לו בחצר, כך אפשר לקנות גט בשדה באופן שהבעל נתן מתנה לאשתו שהשדה שייכת לאשה והבעל אינו אוכל פירות.
- רש"י ותוס' מבארים שסילוק מועיל רק בזכויות של הבעל בנכסי אשתו שהם מדרבנן, אבל סילוק לא מועיל בירושה שהיא מדאורייתא. וכן סילוק מועיל רק בזכות מדרבנן שנתקנה לטובתו, אבל סילוק לא מועיל בזכות מדרבנן שניתקנה לטובת אדם אחר.
- טז הגמ' מבארת שעולא סובר שגדר הדין של קנין חצר הוא מדין 'יד', והמקור שחצר מועילה דכתיב 'ונתן בידה' ודורשים מהמילה 'ונתן' לרבות חצר, וכן דורשים 'ונתן' דומיא ד'דה', כמו שידה קונה רק בסמוכה גם חצירה קונה רק בסמוכה כלומר שהאשה עומדת בתוך החצר.
- הגמ' בה"א מבארת שרבי אושעיא סובר שגדר הדין של קנין חצר הוא מדין 'שליחות' ולכן אפשר לקנות גט בחצר באופן שהאשה לא עומדת בחצר בזמן הקנין, והגמ' במסקנא מבארת שרבי אושעיא סובר שחצר מועילה מדין קנין 'יד', אמנם רבי אושעיא סובר שלא דורשים 'ונתן' דומיא ד'דה', ולכן חצר מועילה בין באופן שהאשה סמוכה ובין באופן שהאשה לא סמוכה.
- תוס' מבארים שמחלוקת זו נאמר רק בגט, אבל במציאה לכו"ע קנין חצר מועיל גם באופן שהבעלים לא נמצא בתוך החצר בזמן הקנין.
- יז הגמ' מבארת שבאופן שה'פיסלא' גבוה עשרה טפחים נחשב רשות לעצמו, וכן באופן שהפיסלא הוא ארבע אמות על ארבע אמות נחשב רשות לעצמו, וכן באופן שיש ל'פיסלא' 'שם לווי' נחשב רשות לעצמו, ותוס' מוסיפים שבאופן שהפיסלא גבוה פחות משלושה טפחים בכל אופן לא נחשב רשות לעצמו.

• באופן שהכלי מונח בחצרו של הבעל:

○ באופן שהבעל מקפיד על הנחת הכלי:

▪ למ"ד כליו של לוקח ברשות מוכר לא קונה - לא קונה.

▪ למ"ד כליו של לוקח ברשות מוכר קונה:

• לתירוץ הראשון בתוס' - קונה.

• לתירוץ השני בתוס' - לא קונה^{יח}.

○ באופן שהבעל לא מקפיד על הנחת הכלי - קונה^{יט}.

◇ דיני אמירת 'הרי זה גיטר':

• באופן שהבעל אמר לפני הנתינה - מועיל.

• באופן שהבעל אמר לאחר הנתינה - לרבי מועיל לרבי שמעון בן אלעזר לא מועיל.

◇ דיני נתינת הגט:

• באופן שהבעל נתן לאשה את הגט - הגט חל.

• באופן שהאשה לקחה את הגט מהבעל:

○ באופן שהבעל קירב את הגט לאשה - הגט חל^כ.

○ באופן שהבעל לא קירב את הגט לאשה - הגט לא חל.

◇ גירושין על ידי נתינת הגט לעבד - באופן שהעבד כפות וישן מגורשת, ובאופן שהעבד אינו כפות ער אינה מגורשת^{כא}.

◇ דיני קנין ברשות הרבים:

• באופן שהגט נמצא בתוך מקום שהאשה יכולה לשווח וליטלו - קונה את הגט^{כב}.

• באופן שהגט נמצא בתוך הארבע אמות של האשה - לרב ורבי יוחנן קונה את הגט, לשמואל אינה קונה את הגט^{כג}.

• באופן שהגט נמצא מחוץ לארבע אמות של האשה:

» הערות »

יח תוס' בתירוץ השני מבארים שלמרות שלענין קנין מועיל 'כליו של לוקח ברשות מוכר', מ"מ לענין גט לא מועיל משום ש'לרחוקה קאתי'.

יט הגמ' מבארת שבאופן שהבעל הניח את הגט בתוך מיטה שנמצאת בתוך חצרו והמטה גבוהה פחות מעשרה טפחים הבעל מקפיד על הנחת המטה בחצרו, אבל באופן שהמטה גבוהה עשרה טפחים הבעל לא מקפיד על הנחת המטה בחצרו כיון שאפשר להשתמש תחת המטה, וכן הבעל לא מקפיד על הנחת רגלי המטה בחצרו משום שרגלי המטה לא תופסים הרבה מקום (תוס' מבארים שדין זה נאמר רק באשתו, אבל באדם אחר יתכן שהבעל מקפיד על הנחת המטה בחצרו גם באופן שהמטה גבוהה עשרה טפחים).

נחלקו האמוראים באופן שהבעל הניח את הגט בתוך 'קלתה': לרבי יוחנן קונה בכל אופן משום שהבעל לא מקפיד על מקום קלתה, לרב מרשיא באופן שבעלה מוכר קלתות קונה משום שהבעל לא מקפיד, לרב אדא בר אהבה באופן שקלתה מונחת בין ירכותיה קונה משום שהבעל לא מקפיד, לריש לקיש באופן שקלתה קשורה בה קונה משום שנחשבת כגופה, לשמואל באופן שקלתה קשורה לאשה ותלויה על האשה קונה משום שנחשבת כגופה.

כ בדברי הגמ' מבואר אופן שבו הבעל קירב את הגט לאשה, שהגט היה תחוב בין החגורה של הבעל למתניו והבעל התקרב לאשה והאשה נטלה את הגט.

כא תוס' [כא א] מבארים שבאופן שהעבד אינו כפות האשה אינה מגורשת משום שנחשב 'חצר מהלכת', ובאופן שהעבד ער האשה אינה מגורשת משום שנחשב 'חצר שאינה משתמרת לדעת האשה'.

כב בדברי הגמ' מבואר שלמרות שמעיקר הדין באופן זה האשה קונה את הגט מ"מ שמואל סובר שרבנן גזרו שהגט לא יחול שמוא יטעו ויחליפו בין מקום שהאשה יכולה לשווח וליטלו ובין מקום שהאשה לא יכולה לשווח וליטלו. תוס' מבארים שגזירה זו נאמרה רק ברשות הרבים, אבל באופן שהגט נמצא בתוך חצירה של האשה לא נאמרה גזירה זו, ולכן באופן שהבעל זרק את הגט לחצר האשה מגורשת.

כג בדברי הגמ' מבואר שלמרות שלפי דעת רב ורבי יוחנן אשה קונה את הגט באופן שהגט נמצא בתוך הארבע אמות שלה, מ"מ באופן שהבעל עמד בארבע אמות הללו לפני האשה אינה יכולה לקנות את הגט. ובאופן שיש בין הבעל לאשה שמונה אמות והגט נמצא בתוך הארבע אמות של הבעל ובתוך הארבע אמות של האשה, האשה לא מגורשת משום שהגט אגוד ביד הבעל.

תוס' מקשים שבדברי רב ורבי יוחנן בסוגיין מבואר שקנין ארבע אמות נאמר ברשות הרבים, ואילו בדברי הגמ' בבבא מציעא נחלקו האמוראים בכך ויש מ"ד שסובר שקנין ארבע אמות לא נאמר ברשות הרבים, ותוס' בתירוץ הראשון מתרצים שבסוגיין מדובר באופן שהאשה יכולה לשמור על הגט ולכן לכו"ע מועיל קנין ארבע אמות ברשות הרבים, ותוס' בתירוץ השני מדובר שבסוגיין אין הכוונה רשות הרבים ממש אלא הכוונה סימטא או צידי רשות הרבים.

○ לרב ושמואל - אינה קונה את הגט.

○ לרבי יוחנן:

- באופן שהאשה יכולה לשמור על הגט והבעל לא יכול לשמור על הגט - קונה את הגט.
- באופן שהבעל יכול לשמור על הגט והאשה לא יכולה לשמור על הגט - אינה קונה את הגט.
- באופן שהבעל והאשה יכולים לשמור על הגט או באופן שהבעל והאשה לא יכולים לשמור על הגט - ספק האם קונה את הגט²¹.

◆ **דיני גט שהוא קשור ב'משיחה'** - באופן שהבעל יכול לקחת את הגט על ידי המשיחה האשה מגורשת, ובאופן שהבעל לא יכול לקחת את הגט על ידי המשיחה האשה מגורשת²².

◆ **דין נתינת גט באופן שיד האשה כ'קטפרס'** - הגט לא חל משום שהגט לא נח ביד האשה אלא נופל מידה לארץ²³.

דף עט

◆ **גירושין על ידי זריקת הגט:**

• זריקה מחצר לגג:

○ באופן שיש לגג מעקה - האשה קונה את הגט בזמן שהגט נכנס לתוך המחיצות של הגג²⁴.

○ באופן שאין לגג מעקה - האשה קונה את הגט בזמן שהגט נכנס לתוך שלשה טפחים שסמוכים לגג.

• זריקה מגג לחצר:

○ באופן שהגט עומד לנוח:

▪ באופן שהמחיצות של החצר נמוכות מהמחיצות של הגג - האשה קונה את הגט בזמן שהגט נכנס לאויר המחיצות של החצר.

▪ באופן שהמחיצות של החצר גבוהות מהמחיצות של הגג - האשה קונה את הגט כאשר הגט ב'דרך ירידה' ולא כאשר הגט ב'דרך עלייה'²⁵.

○ באופן שהגט לא עומד לנוח (כגון שיש שריפה בחצר והגט עומד להשרף) - האשה לא קונה את הגט.

הערות

כד בדברי הגמ' מבואר שכמו שלענין גט מועיל קנין ברשות הרבים, כך לענין קידושין מועיל קנין ברשות הרבים דכתיב 'ויצאה והיתה' הוקש קידושין לגירושין, אמנם לענין חוב לא מועיל קנין ברשות הרבים (אמנם באופן שהמלווה אמר ללוה 'זרוק לי חובי בתורת גיטין' מועיל קנין ברשות הרבים).

כה תוס' בתחילת דבריהם נוקטים שבאופן שהאשה גרמה שהבעל לא יוכל לקחת את הגט פסול, ולפי"ז האופן שבו האשה מגורשת שהבעל הכניס את הגט לתוך יד סגורה של האשה שלא יכול למשוך את הגט על ידי המשיכה, או באופן שהגט כבד והבעל לא יכול למושכו על ידי המשיכה. ולפי"ז תוס' אומרים שבאופן שהבעל נתן גט לאשה צריך להזהר שהאשה לא תסגור את ידה בזמן שהבעל עדיין מחזיק את הגט, משום שבכך האשה תגרום שהבעל לא יוכל לקחת את הגט, אמנם תוס' בסיום דבריהם נוקטים שבאופן שהאשה סגרה את ידה בזמן שהבעל מחזיק את הגט כשר, כמו באופן שהבעל קירב את הגט לאשה.

כו בדברי הגמ' מבואר שלמרות שבאופן זה לא נחשב נתינה בזמן שהגט ביד האשה כיון שהגט נופל מידה לארץ, מ"מ לפי רב ורבי יוחנן באופן שהגט נח בתוך ארבע אמות של האשה מגורשת מדין ארבע אמות, וכן באופן שהגט לא נח בתוך הארבע אמות האשה מגורשת לפי הצד של הגמ' ש'אור' של ארבע אמות קונה כיון שהגט היה בתוך אויר זה, אמנם באופן שהאשה עמדה על גב הנהר שהגט עומד לאיבוד לא קונה ה'אוויר' של ארבע אמות, כיון שהגט לא היה ראוי לנוח.

כז רש"י מבאר שהסיבה שהאשה לא קונה את הגט לפני שהגט נכנס לתוך המחיצות של הגג מחמת ה'אוויר' של הגג, כיון שאויר זה אין סופו לנוח כיון שהרוח יכולה להעיף את הגט.

כח רש"י מבאר שהסיבה שהאשה לא קונה את הגט ב'דרך עליה' משום שלא נחשב נתינה, אמנם תוס' מבארים שהסיבה שהאשה לא קונה את הגט ב'דרך עלייה' משום שנחשב 'אויר שאין סופו לנוח', ותוס' מבארים שלמרות שהגמ' מסתפקת באופן שזרקו חפץ מפתח אחד של הבית והחפץ יצא מהצד השני של הבית האם 'אויר שאין סופו לנוח' קונה, מ"מ באופן זה פשוט שלא קונה כיון שבדרך עלייה לא נחשב כלל סופו לנוח או שבבית נחשב יותר סופו לנוח.

נחלקו תירוצי התוס' האם הדין שהאשה קונה את הגט באופן שהמחיצות של החצר גבוהות מהמחיצות של הגג, נאמר רק באופן שהגט נמצא באמצע החצר והמחיצות של החצר מקיפות את הגט מכל כיון ולכן אין חשש שהרוח תעיף את הגט, או שנאמר גם באופן שהגט נמצא בצד החצר והחצר גדולה, ולמרות שיש חשש שהרוח תעיף את הגט דרך הגג מ"מ אין בכך חסרון (משום שמספיק מחיצה משלש רוחות, או שמדובר באופן שהגט קטן ולכן נחשב שיש מחיצה מארבע רוחות והגט נחשב לפתח).

- זריקה מחצר לחצר - באופן שיש שתי חצרות הפנימית של האשה והחיצונה של הבעל, והבעל זרק את הגט לתוך חצירה של האשה, בזמן שהגט הגיע לאויר שמעל החצר הפנימית, והגיע לגובה של המחיצות של החצר החיצונה למרות שלא הגיע לגובה של המחיצות של החצר הפנימית, האשה קונה את הגט^ט.
- זריקה לתוך כלי:

- לרש"י - האשה קונה את הגט כאשר הגט נח בתוך הכלי משום ש'אויר כלי' לא קונה^ל.
- לתוס' - האשה קונה את הגט כאשר הגט נכנס לתוך אויר הכלי משום ש'אויר כלי' קונה.

◆ **דיני 'גט ישן' (שהבעל התייחד עם האשה לאחר כתיבת הגט):**

- לבית שמאי - מותר לגרש לכתחילה^{לא}.
- לבית הלל:
- ללישנא קמא - אסור לגרש לכתחילה ובאופן שהתגרשה ונשאת לא תצא.
- ללישנא בתרא - אסור לגרש לכתחילה ובאופן שהתגרשה מותרת להנשא.

דף פ

◆ **אשה שנשאת בגט פסול ונשאת לאחר:**

- באופן שלא כתבו בגט את שנות המלכות - לרבי מאיר רבנן קנסו ש'תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה', לרבנן לא קנסו ש'תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה'^ג.
- באופן שלא כתבו בגט את מקום כתיבת הגט - לרבי מאיר רבנן קנסו ש'תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה', לרבנן לא קנסו ש'תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה'^ג.
- באופן ששינו את שם האיש והאשה - רבנן קנסו ש'תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה'^ג.
- באופן שהבעל טוען שהוחלף שטר הגט בשטר השובר:
- האם הבעל נאמן:

☞ **הערות** ☞

כט נחלקו תירוצי התוס' בביאור האופן שבו האשה קונה את הגט למרות שלא הגיע לגובה של המחיצות של החצר הפנימית: לתירוץ הראשון מדובר באופן שהמחיצות של החצר החיצונה מפסיקים בין החצר החיצונה לחצר הפנימית ולכן הגט משתמר מפני החצר של הבעל, ולתירוץ השני מדובר אפילו באופן שהמחיצות של החצר החיצונה לא מפסיקים בין החצר החיצונה לחצר הפנימית אלא שהאשה שומרת על הגט שלא יפול לחצר של הבעל.

ל רש"י מבאר שלמרות ש'אויר חצר' קונה מ'מ' אויר כלי' לא קונה, כיון שהמחיצות של הכלי לא עשויות לשמור על מה שנמצא בתוך האויר של הכלי.

לא תוס' מבארים שהטעם של בית שמאי שמותר לגרש לכתחילה בגט ישן משום שאין חשש שהבעל בא על האשה, ובית שמאי לשיטתם אסור לגרש את האשה אלא אם כן מצא בה דבר ערוה, ובאופן זה האשה מזוהמת בעיניו ולא יבוא עליה, אבל בית הלל שסוברים שמותר לגרש את האשה גם באופן שהקדיחה תבשילו, ולכן יש חשש שהבעל בא על האשה ואסור לגרש בגט ישן.

לב רבנן תיקנו שיכתבו בגט את מנין השנים לפי שנות המלכות שמולכות באותו מקום, ובאופן שלא קיימו את התקנה (כגון שכתבו למלכות אחרת שמולכת במקום אחר, או שכתבו למלכות שהייתה בעבר, או שכתבו שנים לבנין הבית או לחורבן הבית) רבי מאיר סובר שקנסו ש'תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה' משום ש'כל המשנה מוטבע בטבעו חכמים בגיטין הוולד ממזר'.

שיטת רש"י שלפי רבנן באופן שכתבו שנים של מלכות אחרת אסור לגרש בו ובדיעבד הולד כשר, ובאופן שכתבו לשם אותה מלכות אלא לשם ה'סנטר' שבעיר ש'זילא בהו מילתא' למרות שלא קיימו בכך את התקנה חל, (תוס' מוסיפים שלדעת רש"י בזמן הזה אפשר לכתוב את השנים למנין בריאת העולם, משום שאין המלכות מקפדת ובאופן זה לא תיקנו חכמים). אמנם שיטת ר"ת שבאופן שכתבו שנים של מלכות אחרת חל הגירושין ויכולה להנשא לכתחילה.

לג רש"י סובר שלפי רבי מאיר באופן שלא כתבו בגט את שנות המלכות, או באופן שלא כתבו בגט את מקום כתיבת הגט לא חלים הנישואין של השני, אמנם תוס' סוברים שכיון שהגט פסול מדרבנן הנישואין של השני חלים מדאורייתא.

ר"ת סובר שלפי רבנן באופן שלא כתבו בגט את מקום כתיבת הגט אסור לגרש בו ובדיעבד הולד כשר.

לד תוס' מבארים שדין זה נאמר באופן שיש לבעל שני שמות אחד במקום כתיבת הגט והשני במקום אחר, וכתבו בגט את השם של הבעל במקום אחר ולכן הגט פסול מדרבנן, אבל באופן שלא כתבו כלל את השמות של האיש והאשה או השמות של העיר הגט פסול מדאורייתא.

בדברי המשנה מבוואר דין נוסף שצריך לכתוב בגט את מקום מגורי האיש והאשה, ובאופן שיש לעיר שתי שמות, שבמקום כתיבת הגט קוראים לה כך ובמקום אחר קוראים לה כך, וכתבו בגט את השם של העיר שקוראים לה במקום אחר, רבנן קנסו ש'תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה'.

▪ באופן שטוען כך לאלתר - נאמן.

▪ באופן שטוען כך לאחר זמן: לת"ק נאמן, לרבי אלעזר אינו נאמן^ל.

○ האם קנסו את האשה - באופן שהבעל נאמן, רבנן קנסו ש'תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה'.

- ביאור הדין ש'תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה' - א. אסורה על שניהם, ויוצאת בגט משניהם, והוולד ממזר משניהם. ב. לא נוהג בה דיני הכתובה (אין לה כתובה ולא כתובת בנין דכרין ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות מהראשון ומהשני. והראשון והשני לא זכאים במציאתה ובמעשה ידיה). ג. הראשון והשני לא נטמאים לה ולא מפירים נדריה. ד. נפסלת מהכהונה ומהתרומה ומהמעשר. ה. באופן שנפלה ליבום האחים של הראשון והשני חולצים ולא מייבמים.

◆ דיני יבמה:

• יבמה שזינתה:

○ לרבי עקיבא - אסורה ליבמה.

○ לרבנן - לרב המנונא אסורה ליבמה, אמנם הגמ' דנה שאינה אסורה על היבם.

• יבמה שחשבה שהיא פטורה מיבום ונשאת לאחר - אסורה ליבמה^ל.

• יבמה שחשבה שהיא פטורה מיבום וזינתה:

○ לפי הצד שיבמה שזינתה אסורה ליבמה - אסורה ליבמה.

○ לפי הצד שיבמה שזינתה אינה אסורה ליבמה - מותרת ליבמה.

דף פא

◆ כהן שכתב גט לגרש את אשתו ובסוף לא גירש, או כהן שנתן לאשתו גט בתנאי ובסוף לא התקיים התנאי - לבית שמאי האשה נפסלה מהכהונה, לבית הלל האשה לא נפסלה מהכהונה.

◆ דיני אשה שיצא עליה קול:

• לפני הנישואין - חוששים לקול.

• לאחר הנישואין - לענין לאוסרה לבעלה לא חוששים לקול, אמנם באופן שנשאת לאחר חוששים לקול לענין לאוסרה לבעל השני^ל.

◆ דיני טבל:

• האם בית קובע למעשר - קובע למעשר מן התורה.

• האם חצר קובעת למעשר - לרב יוחנן קובעת למעשר מן התורה, לרבי ינאי קובעת מדרבנן.

◆ אשה שהתגרשה ולאחר מכן התייחדה עם בעלה:

○ שיטה ראשונה (דעת בית הלל לפני התנא של המשנה) - בין באופן שראו שנבעלה ובין באופן שלא ראו שנבעלה צריכה גט שני^ל.

☞ הערות ☞

לה רש"י מבאר שהטעם של רבי אלעזר שהבעל אינו נאמן לטעון כך לאחר זמן, משום שיש חשש קנוניא שהבעל והאשה החליפו את השטרות בשביל להוכיח שלא התגרשה ושהבעל יוכל להחזירה.

נחלקו האמוראים בשיעור הזמן של 'לאחר זמן': לשמואל לאחר הזמן ש'עסוקין באותו ענין', ולרב אדא בר אהבה לאחר שנשאת לאחר.

לו רש"י מבאר שהסיבה שיבמה שחשבה שהיא פטורה מיבום ונשאת לאחר אסורה ליבמה, משום שיש חשש שאנשים יאמרו שחלץ היבם ונשאת לשני ולאחר מכן חזרת ליבם, אמנם תוס' מבארים שלפי הצד שיבמה שזינתה אסורה ליבמה, טעם הגזירה הוא משום שיש חשש שאנשים יאמרו שחלץ היבם ונשאת לשני ולאחר מכן חזרת ליבם, אבל לפי הצד שיבמה שזינתה אינה אסורה ליבמה לא שייך גזירה זו, כיון שרבנן לא גזרו באופן שאם זינתה במזיד תהיה מותרת, אלא טעם הגזירה הוא משום 'דמיחלפא באשה שהלך בעלה במדינת היבם'.

לז בדברי הגמ' מבואר שלא רק באופן שיצא על אשה קול גמור שהתגרשה חוששים לקול לענין לאוסרה על הבעל השני, אלא גם באופן שיצא קול על האשה ש'כתבו' לה גט במקום שקוראים 'לנתינה' 'כתיבה' חוששים שכוונת הקול שנתנו לאשה את הגט, ומימלא האשה אסורה על הבעל השני.

לח הגמרא מבארת שהטעם שבאופן שראו שנבעלה צריכה גט שני משום ש'אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות'. והטעם שבאופן שלא ראו שנבעלה צריכה

○ שיטה שנייה (דעת בית שמאי לפי התנא של המשנה, ודעת בית הלל לפי רבי שמעון בן אלעזר) - באופן שראו שנבעלה צריכה גט שני, ובאופן שלא ראו שנבעלה לא צריכה גט שני^ל.

○ שיטה שלישית (דעת בית שמאי לפי רבי שמעון בן אלעזר) - בין באופן שראו שנבעלה ובין באופן שלא ראו שנבעלה לא צריכה גט שני^מ.

◆ דיני גט מקושר:

• דיני העדים שחותמים בגט מקושר:

○ מניין העדים שצריכים לחתום בגט - כמניין הקשרים.

○ האם כל העדים צריכים להיות כשרים:

▪ באופן שיש בגט יותר משלשה קשרים - לפי רבי עקיבא לא צריך שכל העדים יהיו כשרים אלא עד אחד יכול להיות קרוב, ולפי בן ננס לא צריך שכל העדים יהיו כשרים אלא עד אחד יכול להיות קרוב או פסול.

▪ באופן שיש בגט שלשה קשרים - לפי רב יוסף כל העדים צריכים להיות כשרים, לפי רבי זירא לא צריך שכל העדים יהיו כשרים אלא העד השלישי יכול להיות קרוב.

○ האם העדים צריכים לחתום זה בפני זה - לרש"י כן, לתוס' לא.

• דיני גט מקושר שאין בו עדים לפי מניין הקשרים - לרבי מאיר רבנן קנסו ש'תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה', לרבנן לא קנסו ש'תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה'.

✽ הערות ✽

גט שני משום ש'הן הן עדי יחוד הן עדי ביאה' (בדברי המשנה מבואר שדין זה נאמר רק באופן שהאשה התגרשה לאחר נישואין ש'לבו גס בה', אבל באופן שהתגרשה לאחר קידושין ש'אין לבו גס בה' לא נאמר דין זה).

לט הגמרא מבארת שהטעם שבאופן שראוה שנבעלה צריכה גט שני משום ש'אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות'. והטעם שבאופן שלא ראוה שנבעלה לא צריכה גט שני משום שעדי יחוד לא נחשבים כעדי ביאה.

מ הגמרא מבארת שהטעם שבאופן שראוה שנבעלה לא צריכה גט שני משום ש'אדם עושה בעילתו בעילת זנות'. והטעם שבאופן שלא ראוה שנבעלה לא צריכה גט שני משום שעדי יחוד לא נחשבים כעדי ביאה.